

# **ИНСТРУКЦИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ТАБЛИЦАТА ЗА ИЗЧИСЛЕНИЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ РАЗМЕР НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА**

## **ЗЪРНЕНО-ЖИТНИ КУЛТУРИ**

**Код 3001 Обикновена (мека) пшеница** – включват се площите, засети с мека пшеница и лимец за производство на зърно. Включват се и площите за семепроизводство.

**Код 3002 Твърда пшеница** – включват се площите, засети с пшеница, използвана за производство на макаронени изделия. (*Да не се смесва с така наречените “силни” сортове, които са най-често мека пшеница.*) Включват се и площите за семепроизводство.

**Код 3003 Ечемик** – включват се и площите за семепроизводство.

**Код 3004 Ръж** – включват се площите, засети с ръж за зърно, и тези за семепроизводство.

**Код 3005 Тритикале** – включват се и площите за семепроизводство.

**Код 3006 Овес** – включват се и площите за семепроизводство.

**Код 3007 Царевица за зърно.**

***Включват се площите, заети с:***

- царевица, прибрана за зърно в стадий на физиологична зрялост;
- царевица за пуканки;
- царевица за семепроизводство.

***Изключват се площите с:***

- царевица, прибрана преди физиологична зрялост **под формата на цяло растение**, предназначена за силаж или зелено изхранване. Те се отнасят към “Царевица за силаж и зелен фураж” – код 3037;
- сладка царевица, която се записва като пресен зеленчук – код 3169;

**Код 3008 Сорго** – включват се и площите за семепроизводство.

**Код 3009 Просо** – включват се и площите за семепроизводство.

**Код 3010 Ориз** – включват се и площите за семепроизводство.

**Код 3109 Други зърнени** – включват се всички останали зърнено-житни култури, необхванати от горните позиции – елда, алписта и др., както и площите за семепроизводство. Зърнено-житни култури, прибирани на зелено за сено и фураж, се отнасят към код 3159 “Други фуражни култури”.

## **ТЕХНИЧЕСКИ КУЛТУРИ**

**Код 3011 Тютюн** – включват се и площите с разсад, (вкл. в оранжерия или парник). Изключват се площите за семепроизводство, които се отнасят в код 3199 “Производство на семена и посадъчен материал”.

**Код 3012 Хмел** – включат се и все още неплододаващи хмелни насаждения.

**Код 3013 Захарно цвекло** – Включват се площите, заети със захарно цвекло, предназначено за производство на захар или на дестилат (без семепроизводство).

**Код 3015 Памук** – изключват се площите за семепроизводство, които се отнасят в код 3199 “Производство на семена и посадъчен материал”.

**Код 3016 Лен** – включват се площите с маслодаен и влакнодаен лен.

**Изключват се** площите за семепроизводство, които се отнасят в код 3199 “Производство на семена и посадъчен материал”.

**Код 3017 Коноп** – изключват се площите за семепроизводство, които се отнасят в код 3199 “Производство на семена и посадъчен материал”, конопени семена непредназначени за посев (за фураж) и се отнасят към код 30412 "Коноп – семена за фураж.

**Код 3018 Слънчоглед** – включват се площите със слънчоглед за производство на растителни масла и площите за семепроизводство.

**Изключват се** площите с фуражен слънчоглед, който се прибира като цяло растение и се отнася в код 3159 “Други фуражни култури”.

**Код 3019 Рапица** – включват се площите, предназначени за производство на масло и площите за семепроизводство.

**Код 3020 Соя** – включват се площите със соя, отглеждана за зърно и площите за семепроизводство.

**Изключват се** площите, заети със соя, прибрана като цяло растение за фураж, които се отнасят в код 3159 “Други фуражни култури”.

**Код 3021 Фъстъци** – включват се и площите за семепроизводство.

**Код 3119 Други технически култури** - включват се площите с червено цвекло за производство на багрила, цикория за кафе, сорго за метли, ръж за производство на плетени изделия и др.

**Включват се** всички неизброени по-горе маслодайни култури (тикви за семки, сусам, рицин, синап, репица, предназначени за производство на масло). Включват се и площите за семепроизводството.

**Включват се** всички неизброени по-горе влакнодайни култури (сизал и др.). Изключват се площите за семепроизводство, които се отнасят в код 3199 “Производство на семена и посадъчен материал”.

## **ЕТЕРИЧНО-МАСЛЕНИ И ЛЕКАРСТВЕНИ КУЛТУРИ**

**Код 3023 Маслодайна роза** – включват се площите с маслодайна роза и шипка.

**Код 3024 Кориандър** – включват се площите с кориандър.

**Код 3025 Анасон** – включват се площите с анасон.

**Код 3026 Резене** – включват се площите с резене.

**Код 3027 Лавандула** – включват се площите с лавандула.

**Код 3028 Салвия** - включват се площите със салвия.

**Код 3029 Мента** - включват се площите с мента.

**Код 3030 Валериана** - включват се площите с валериана.

**Код 3129 Други етерично-маслени и лекарствени растения** – включват се площите с шафранов минзухар, ким, кимион, медицински мак, беладона, лайка, босилек, бял трън, блатно кокиче, блян, бял риган, ехинацея, жълт мак, зим-зелен, хизоп, левзея, маточина, мащерка, медицинска ружа, монарда, непета, пелин, пиретрум, розмарин, чувен. майорана, татул, черна меродия и др.

**Изключват се** подправките (магданоз, джоджен, чубрица, копър), които се реализират в свежо състояние и се отнасят в код 3169 “Други зеленчуци”;

**Изключват се** площите за семепроизводство на етерично-маслените и лекарствени култури, които се отнасят в код 3199 “Производство на семена и посадъчен материал”.

## **ЗЪРНЕНО-БОБОВИ КУЛТУРИ (ПРОТЕИНОДАЙНИ)**

**Код 3032 Фасул** - включват се площите със зрял фасул за зърно, който се реколтира при достигане на физиологична зрялост на зърната. Площите със зелен фасул се отчитат в код 3053 “Зелен фасул”.

**Код 3033 Грах** – включват се площите с грах за зърно, който се реколтира при достигане на физиологична зрялост на зърната. Площите със зелен грах се отчитат в код 3054 “Зелен грах”.

**Код 3035 Леща** - включват се площите с леща.

**Код 3036 Нахут** - включват се площите с нахут за зърно.

**Код 3139 Други протеинодайки** - включват се площите с други протеинодайки за зърно като бакла, лупина, фий и др. Площите с бакла, фий, грах, грах-овес, фий-овес, които се прибират като цяло растение и са предназначени за сено или за зелено изхранване на животни, се включват съответно в код 3096 „Фий” или код 3159 „Други фуражни култури”.

## **ФУРАЖНИ КУЛТУРИ**

**Код 3037 Царевица за силаж** – включват се площите с царевица, която се *прибира като цяло растение* за приготвяне на силаж, сенаж или за изхранване на зелено.

Площите за семепроизводство се отнасят в код 3007 “Царевица за зърно.”

**Код 3096 Фий** – включват се площите с фий, *прибиран като цяло растение*, предназначен за приготвянето на сено или за зелено изхранване на животни.

**Код 3149 Фуражни зеленчуци** – включват се следните култури, предназначени за храна на животни: фуражно зеле, фуражни моркови, фуражни тикви, фуражна ряпа, фуражно цвекло, гулия и др.

**Изключват се** площите за семепроизводство, които се отнасят в код 3199 “Производство на семена и посадъчен материал”. Пресните зеленчуци за човешка консумация се отнасят в код 3169 “Други зеленчуци”.

**Код 3040 Люцерна** – включват се площите с люцерна, както и **засети** площи с чисти (обикновено >80%) или смесени фуражни бобови треви, които се реколтират обикновено до 5 години – люцерна, детелина, еспарзета и др.

**Код 3159 Други фуражни култури** – включват се площи, засети с едногодишни чисти или смесени фуражни култури, **които се прибират като цяло растение и са предназначени за сено или зелено изхранване на животни**. Тук се включват: ръж, сорго, бакла, грах, слънчоглед, репко, използвани за сено или зелено изхранване на животни и площите, засети със смесени бобово-житни фуражни култури (овес-грах, фий-овес и др.), без семепроизводство

**Код 3041 Естествени ливади** – включват се постоянно затревените площи, поддържани в добро състояние, приоритетно чрез косене.

**Код 30411 Пасища и мери** - включват се постоянно затревените площи, поддържани в добро състояние, приоритетно чрез пашуване.

**Код 30412 Коноп - семена за фураж** - включват се площи, засети с коноп за получаване на семена, предназначени за фураж.

## **ПРЕСНИ ЗЕЛЕНЧУЦИ**

**Код 3042 Картофи** – включват се площите, заети с картофи за продажба и/или за собствена консумация от стопанството. Включват се и площите с картофите за семе.

**Домати (без семепроизводство)** – в зависимост от начина им на отглеждане се разделят на:

**Код 3048 и 30481 Домати – открито производство** – включват се домати, отглеждани на открито. Включват се и площите с домати, които се отглеждат под ниски стъклени или полиетиленови покрития.

**Код 30482 Домати – оранжерийно производство** – включват се домати, които се отглеждат в стъклени или полиетиленови оранжерии, в **които човек може да работи изправен**.

**Когато една и съща оранжерийна площ се използва няколко пъти, тя се отчита само веднъж**, като при отчитането се взема предвид културата с най-висок стандартен производствен обем/стандартна продукция.

**Краставици (без семепроизводство)** – в зависимост от начина им на отглеждане се разделят на:

**Код 3050 и 30501 Краставици – открито производство** – включват се площите с краставици, които се отглеждат на открито. Включват се и площите с краставици, които се отглеждат под ниски стъклени или полиетиленови покрития.

**Код 30502 Краставици – оранжерийно производство** – включват се площите с краставици, които се отглеждат в стъклени или полиетиленови оранжерии, в които човек може да работи изправен.

Когато една и съща оранжерийна площ се използва няколко пъти, тя се отчита само веднъж, като при отчитането се взема предвид културата с най-висок стандартен производствен обем/стандартна продукция.

**Пипер (без семепроизводство)** – в зависимост от начина на отглеждане се разделя на:

**Код 3052 и 30521 Пипер – открито производство** – включват се площите с пипер, който се отглежда на открито. Включват се и площите с пипер, които се отглеждат под ниски стъклени или полиетиленови покрития

**Код 30522 Пипер – оранжерийно производство** – включват се площите с пипер, който се отглежда в стъклени или полиетиленови оранжерии, в които човек може да работи изправен.

Когато една и съща оранжерийна площ се използва няколко пъти, тя се отчита само веднъж, като при отчитането се взема предвид културата с най-висок стандартен производствен обем/стандартна продукция.

**Код 3053 Зелен фасул** – не се включват площите за семепроизводство.

**Код 3054 Зелен грах** – не се включват площите за семепроизводство.

**Код 3058 Тикви** – включват се и площите за семепроизводство, но се изключват площите, заети с тикви за семки за производство на масло.

**Код 3059 Дини** – не се включват площите за семепроизводство.

**Код 3060 Пъпеш** – не се включват площите за семепроизводство.

**Код 3169 Други зеленчуци** – включват се площите с всички зеленчуци, споменати по-горе, използвани за човешка консумация: салата, марули, спанак, зеле, карфиол, броколи, тиквички, лук, чесън, моркови, патладжан, зелена бакла, бамя, корнишони, сладка царевица, подправки – магданоз, чубрица, джоджен, копър и др.

## ТРАЙНИ НАСАЖДЕНИЯ

**Овощни насаждения: кодове от 3068 до 3075 и код 3179** – включват се площите, заети с овощни насаждения от следните видове:

- ***Семкови:*** ябълки, круши, дюли и др;
- ***Костилкови:*** праскови, нектарини, кайсии, зарзали, сливи, джанки, череша и вишни.

**Код 3078 - Орехи** – включват се площите, заети с орехи.

**Код 3079 - Бадеми** – включват се площите, заети с бадеми.

**Код 3080 - Лешници** – включват се площите, заети с лешници.

**Код 3081 - Кестени** – включват се площите, заети с кестени.

**В Код 3179 „Други овощни насаждения”** се включват и площите, заети мушмули, смокини, едроплоден дрян, черници, райска ябълка, нар, хинап и др.

**Ягодоплодни:**

**Код 3082 Ягоди** – не се включват площите, предназначени за производство на посадъчен материал.

**Код 3083 Малини** – включват се площите с малини;

**Код 3189 Други ягодоплодни** – включват се площите с арония, боровинки, къпини, касис, киви, френско грозде и др.

**Овощна градина е равномерно поддържано насаждение** (чрез ежегодна резитба и редовно пръскане) от плододаващи овощни дървета (семкови, костилкови и черупкови), като продукцията се използва за пряка консумация или за промишлена преработка. Когато има смесване на няколко овощни вида, площта се разпределя пропорционално на представянето на всеки отделен вид. Включват се младите трайни насаждения, които още не дават плод, овощни градини, създадени върху ливади (когато ливадата се пренебрегва) и частта, която заемат овощните дървета при асоциирано отглеждане на лози и овощни градини. Отчита се общата брутна площ, заета с овощни насаждения. Включват се площите с културите, пътеките, пътищата и местата за обръщане на машините.

**Код 3201 Разсадници за трайни насаждения**

Включват се площите за производство и размножаване на посадъчен материал от лозя, фиданки, резници от дървесни видове, предназначени най-често за паркове и градини: дървета, храсти, иглолистни, рози, горски фиданки и др.

**Лозя:**

**Код 3090 Винени лозя** – включват се площите с винени сортове лозя.

**Код 3089 Десертни лозя** – включват се площите, засадени с десертни сортове лозя, включително за производство на стафиди.

## **ЦВЕТЯ И ДЕКОРАТИВНИ РАСТЕНИЯ**

**В тази група се включват цветя и декоративни растения** – за рязан цвят и саксийни (цъфнали или зелени с листа).

**Код 3091 Цветя – за рязан цвят** – включват се площите, засадени с цветни култури за рязан цвят.

**Код 3092 Цветя – луковични растения** – включват се площите, засадени с цветни култури, отглеждани за производство на луковици.

**Код 3093 Цветя – саксийни** – включват се площите, заети със саксийни цветя.

**Код 3200 Оранжерийни цветя** – включват се площите с цветя и декоративни растения, отглеждани във високи стъклени и полиетиленови оранжерии. Дефиницията за високи стъклени и полиетиленови оранжерии е същата, като при зеленчуците.

## ДРУГИ КУЛТУРИ

**Код 3199 Производство на семена и посадъчен материал** – включват се площите за производство на семена и посадъчен материал на следните видове култури:

- захарно и фуражно цвекло;
- хмел, тютюн, лен, коноп, памук, ароматни и лекарствени растения, подправки, цикория за кафе;
- окопни фуражни култури: фуражни зеленчуци
- пресни зеленчуци, ягоди и декоративни растения (семена);
- бобови и житни треви – чиста или смесена култура (люцерна, детелина).

Изключват се площите за семена и посадъчен материал на зърнено-житни, зърнено-бобови и маслодайни култури и картофи, които се отчитат в кодовете на съответните култури.

**Код 3097 и 3095 Угари и други** – включват се угарите, семейните градини и всички други площи, заети с култури и неспоменати по-горе.

**Угари** са площи, включени в сеитбооборота, независимо дали са обработвани или не, върху които не се отглеждат никакви култури по време на стопанската година. Угари, които не се поддържат в продължение на повече от две години, не се включват. Те трябва да се класифицират като необработвана земя. *Когато се косят, се записват в код 3041 Естествени ливади, когато се изнасят от животните, се записват в код 30411 Пасища и мери.*

**Семейната градина** е с площ около 1 дка, върху която стопаните отглеждат разнообразни видове зеленчуци, ягоди, дини, пъпеши и смесени овощни видове. Площта, заемана от всеки отделен вид, е много малка и стопаните трудно могат да я посочат отделно.

**Код 30941 Култивирани гъби** – култивирана печурка. Включват се площите, заети с гъби печурки. Отбелязва се площта на стелажите в кв.м., върху които се отглеждат печурки през последните 12 месеца.

**Код 30942 Култивирани гъби** – кладница. Включват се площите, заети с гъби кладница. Отбелязва се площта кв.м., върху които се отглеждат гъби кладница през последните 12 месеца.

## ГОВЕДА И БИВОЛИ

**Код 4100 Говеда и биволи–общо** – сума на кодове 4101, 4102, 4103, 4104 и 4105.

Говедата и биволиите се разпределят в 5 групи в зависимост от възрастта, пола и предназначението:

**Код 4101 Телета и малачета до 1 година** – включват се всички мъжки и женски животни до 1 година.

Изчисляването на икономическия размер на земеделските стопанства, отнасящи се до животни от рода на едрия рогат добитък под едногодишна възраст, се вземат предвид, когато се изчислява общата стандартна продукция / СП на стопанството, само когато в стопанството има повече животни от рода на едрия рогат добитък под едногодишна възраст отколкото крави. Взема се предвид само стандартната продукция / СП, отнасяща се до превишаващия броя на кравите на броя на животните от рода на едрия рогат добитък под едногодишна възраст.

**Код 41021 Телета и малачета над 1 г. и под 2 г. – мъжки** – включват се всички мъжки говеда и биволи над 1 година и под 2 години, които са предназначени за клане.

**Код 41022 Телета и малачета над 1 г. и под 2 г. – женски** – включват се всички женски говеда и биволи над 1 година и под 2 години, които са предназначени за клане.

**Код 4103+4006 Телета и малачета над 1 г. за разплод и бременни юници и бременни малакини** – включват се всички мъжки и женски говеда и биволи над 1 година, които са предназначени за разплод, както и бременните юници и бременни малакини, които още не са раждали.

Включват се и биковите над 2 години, използвани за разплод, в т.ч. за естествено покриване на женски животни; волове за клане, угоени или не; работни волове.

**Код 4104+4005 Млечни крави и биволици** – включват се крави и биволици, които поради своята порода или специфични качества се отглеждат изключително или принципно за производство на мляко за човешка консумация и/или за преработка в млечни продукти. Кравите и биволиците са родили поне веднъж и е започнала лактация.

Включват се и бракуваните млечни крави, т.е. след приключване на лактацията и допълнително угояване ще бъдат предадени за клане.

Включват се и всички биволици, които са раждали поне веднъж, и при които е започнала лактация, независимо от възрастта и предназначението на млякото.

**Код 4105 Крави-месодайни** – включват се кравите, когато са предимно от породи за месо и са предназначени единствено и само за производство на телета. Тяхното мляко се избожава директно от телетата. Понякога те могат да се доят, но млякото рядко е предназначено за човешка консумация. Включват се и бракуваните крави.

## ОВЦЕ

**Код 4007 Овце – общо** – включват се всички налични в стопанството животни от този вид: овце майки, кочове (вкл. млади), угоени или неугоени агнета до 1 година за клане или за продажба и т.н.



**Код 4008 и 4106 Овце – млечни и овце – месодайни** – тук се включват всички женски животни, които са раждали поне веднъж, както и всички млади женски овце над 1 година, предназначени за разплод. Тук се включват и бракуваните овце майки, които ще бъдат предадени за клане.

**Код 4112 Други овце** – Разликата между общия брой на овцете от код 4007 и броя на млечните и месодайните овце от кодове 4008 и 4106.

**Изчисляването на икономическия размер на земеделските стопанства, отнасящ се до други овце, се вземат предвид при изчисляване на общата стандартна продукция / СП на стопанството, само ако в стопанството няма овце майки.**

## **КОЗИ**

**Код 4010 Кози – общо** – сбор на кодове 4011 и 4107.

**Код 4011 Кози майки** – Включват се всички женски животни, които са раждали поне веднъж и младите женски козички над 1 година, предназначени за разплод. Тук се включват и бракуваните кози майки, които ще бъдат предадени за клане.

**Код 4107 Други кози** – тук се включат всички животни от този вид, които не са отразени в горната рубрика. Това са всички мъжки животни – пръчове (включително млади), ярета до 1 година и др.

**Изчисляването на икономическия размер на земеделските стопанства, отнасящ се до други кози, се вземат предвид при изчисляване на общата стандартна продукция/ СП на стопанството, само ако в стопанството няма кози майки.**

## **СВИНЕ**

Описват се всички налични в стопанството животни от този вид.

**Код 4013 Свине – общо** – сбор на кодове 4014, 4108 и 4109.

**Код 4014 Свине майки** – Включват се всички женски разплодни животни, които вече са раждали поне веднъж или са заплодени за първи път, но още не са раждали.

**Включват се** и младите женски свине над 50 кг, които са определени за разплод, но още не са заплождани.

**Код 4108 Прасенца под 45 дни** – Включват се всички мъжки и женски животни, отбити или не на възраст до 45 дни, независимо от бъдещото им използване.

**Изчисляването на икономическия размер на земеделските стопанства, свързано с прасенца под 45 дни, се вземат предвид при изчисляване на общата стандартна продукция / СП на стопанството, само ако в стопанството няма свине майки.**

**Код 4109 Други свине** – Включват се: млади свине (мъжки и женски) над 45 дни без значение бъдещата им реализация (за уговяване или за разплод); всички свине за уговяване – мъжки, женски или кастрирани с тегло над 50 кг; други налични животни, невключени в горните рубрики.

**Включват се** и всички мъжки животни, които се използват за разплод, както и младите мъжки животни над 50 кг, определени да бъдат включени в разплод в бъдещи периоди.

## ПТИЦИ

Отчитат се всички налични птици в стопанството. Включват се и птиците от личния двор, които се отглеждат за нуждите на семейството. Изключват се пиленцата, които са в люпилните и които ще се продават като еднодневни.

**Код 4016 Птици-общо** – сбор на кодове 4017, 4110, 4019, 4020, 4021, 4022, 4023 и 4111.

**Код 4017 Кокошки носачки** – включват се всички кокошки, които вече носят яйца, предназначени за човешка консумация, за разплод, за индустриална употреба и др., както и всички мъжки разплодни птици в стопанството. Включват се и изведените от производство кокошки.

**Включват се** и ярките – млади женски птици, предназначени за носене на яйца, но които още не са започнали да снасят.

**Код 4110 Бройлери** – включват се всички птици, предназначени за уговяване и за клане.

**Код 4019 Пуйки** – включват се всички пуйки, отглеждани в стопанството, без разлика на пол, възраст и направление за реализация.

**Код 4021 Патици** – включват се всички патици, отглеждани в стопанството, без разлика в пола, възрастта и направлението за реализация. Тук се включват и патиците за производство на втлъстен черен дроб.

**Код 4020 Гъски** – включват се всички гъски, отглеждани в стопанството, без разлика в пола, възрастта и направлението за реализация. Тук се включват и гъските за производство на втлъстен черен дроб.

**Код 4022+4023+4111 Пъдпъдъци и други птици** – отбелязва се общо броят на пъдпъдъците или на птици от други видове, отглеждани в стопанството (неспоменати в по-горните кодове) – например фазани, токачки и др.

## ЗАЙЦИ

**Код 4024 Зайци – общо** – включват се всички зайци, отглеждани в стопанството, дори да се отглеждат само за семейна консумация.

**Код 4031 Зайкини майки** – включват се всички разплодни женски животни, които вече са раждали или са заплодени за първи път, както и млади женски зайци, които са предназначени за разплод.

## ЕДНОКОПИТНИ

**Код 4025 Конс и други еднокопитни** – включват се всички коне, понита, магарета, мулета и катъри, независимо от породата и предназначението им (за разплод, за работа, за езда, за клане). Не се включват състезателните коне.

## ПЧЕЛАРСТВО

**Код 4027 Пчелни семейства** – включват се всички пчелни семейства, като съгласно технологията на отглеждане е възможно в един кошер да се отглеждат повече от едно пчелни семейства.

## ДРУГИ

**Код 4029 Буби – кутийки бубено семе** – отбелязва се броят на кутийките.

**Код 4030 Охлюви** – отбелязва се площта в квадратни метри, върху която се отглеждат охлювите.

**Код 4309 Калифорнийски червеи** – отбелязва се площта в квадратни метри, върху която се отглеждат калифорнийските червеи.